

A KORMÁNY EURÓPA-POLITIKAI STRATÉGIÁJÁNAK IRÁNYAI ÉS FELADATAI

1. Bevezető

Első hároméves tagállami tevékenysége alapján Magyarországot az Európai Unió intézményeiben olyan tagállamként tartják számon, amely kiáll az alapvető közös európai értékek mellett, támogatja az európai építkezés továbbvitelét a közös értékek és célok alapján, érdekelt az egységes belső piac kiteljesedésében, kész konstruktív vitára a közös célok, a közös politikák és a költségvetés jövőjéről, továbbá elkötelezett az Unió nyitottságának megőrzése mellett, különös tekintettel a bővítési folyamat sikerességére és jövőjére.

Az uniós tagság első éveiben követett alapvetések számos célkitűzésének megőrzése mellett olyan Európa-politikai stratégia megfogalmazásának igénye jelentkezett, amely iránymutatásként használható eszközt jelent egyrészt Magyarország tagállami érdekérvényesítéséhez, másrészt Magyarországnak az Unió jövőjét meghatározó kérdések megválaszolásában történő szerepvállalásához.

Az Európa-politika alapvetéseinek meghatározásához választ keresünk arra, hogy mi jellemezi az Unió helyzetét és merre tart az európai integráció, bemutatjuk az elmúlt két évben követett európa-politikai irányvonalat, illetve az uniós intézményekben kialakult magyar tagállami profilt.

Az itt következő Európa-politikai alapvetések meghatározzák Magyarország európai uniós vízióját, Magyarország helyét az Unióban, az Európa-politika sarokpontjait és prioritásait, továbbá az előttünk álló stratégiai feladatokat és célokat.

2. Az Unió helyzete, merre tart Európa?

A 2004. decemberében elfogadott kormányzati Európa-politika kialakítása óta jelentős mértékben megváltozott a politikai környezet, amely számottevő kihatással van az Európai Unió középtávú fejlődésének lehetséges forgatókönyveire. A három évvel ezelőtt meghatározott Európa-politika arra – az akkor még nagyon is reálisnak tűnő – alapfeltevésre épült, hogy 2006. november 1-jén hatályba lép az alkotmány szerződés, amely elsősorban azokra az intézményi, illetve döntéshozatali problémákra kínált megoldást, amelyeket az Európai Unió hosszabb ideje görgetett maga előtt. Az alkotmány szerződés hatálybalépése belátható ideig szavatolta volna a kibővített Unió hatékony működését, ebből következően a 2004-es magyar stratégia alapvetően egy kiszámítható és stabil fejlődési pályán „futó” Unióval számolt az elkövetkezendő öt-tíz év távlatában.

Az elmúlt három évben bekövetkezett események azonban egyértelművé tették, hogy véget ért az európai integráció korábbi évtizedekben folyamatos elmélyülést eredményező és emellett az Unió fokozatos bővítését is jelentő fejlődési szakasza. Az alapító szerződések reformjai lehetővé tették ugyanis, hogy a tagállamok létszáma több mint a kétszeresére növekedjen, így megfelelő egyensúly alakult ki az integráció mélyítése és az Unió bővítése között.

2005-ben két alapító tagállamban is elutasították a polgárok az európai integráció további mélyítését célzó alkotmány szerződés megerősítését. A francia, illetve holland népszavazások hatásainak pontos feltárása ugyan gondos elemzést igényel, az azonban mára egyértelművé vált, hogy ezek következményeként – ha talán ideiglenesen is de – megtorpant az európai építkezés folyamata. Ehhez járul hozzá az a körülmény is, hogy az Európai Unió tagállamainak többsége csak későn ébredve szembesült a globalizációs kihívásokkal, illetve az elmúlt évtizedekben felhalmozódott strukturális problémákkal. A tagállamok (és közvéleményük) jelentős hányada a megoldás keresése okán gyakran tekint szkeptikusan az integráció jelenlegi szintjére és intézményrendszerére, illetve az európai integráció további fejlődésére és az Unió bővítésére. A kialakult helyzetben, széles körben teret nyert az, az általunk természetesen vitatott felfogás, mely szerint az Unió jelenlegi problémái részben a 2004-ben bekövetkezett bővítésre vezethetők vissza. Mindazonáltal az elmúlt időszakban sikerült néhány fontos eredményt felmutatni, úgymint megállapodásra jutni a 2007-2013-as pénzügyi perspektíváról, és lezárni a belső piaci szolgáltatásokról folytatott vitát.

Az Európai Tanács 2006. június 15-16-i ülésén a tagállamok döntöttek a 2005-ben, az alkotmány szerződést elutasító két népszavazást követően megkezdett reflexiós időszak meghosszabbításáról, és az alkotmány szerződés kérdésében „párhuzamos cselekvési program”-ban (*twin-track approach*) állapodtak meg: ez egyrészt a hatályos alapszerződések által nyújtott lehetőségek jobb kihasználására irányult, másrészt menetrendet vázolt fel az uniós alkotmányozás kérdésének rendezése érdekében.

Az alkotmány szerződés jövőjének kérdésén túlmenően a tagállamoknak elsősorban arra a kérdésre kellene választ találniuk, hogy milyen jövőképpel rendelkezzen az Európai Unió. Ennek érdekében megfelelő válaszokat kell találni azokra a kérdésekre, amelyek az európai gazdaság versenyképességét, a gazdasági növekedés és a foglalkoztatás növelésével, a szociális vívmányok megőrzésével összefüggő problémákat, az Európai Unió tágabb értelemben vett biztonságát, valamint az Európai Unió további bővítését, illetve a világban betöltött szerepét érintik. Az Európai Unió jövőjével összefüggő problémakör tehát túlmutat az intézményi-alkotmányos kérdéseken: szervesen beletartozik a közös költségvetés 2008-2009-ben meginduló felülvizsgálata, ezzel összefüggésben a közösségi politikák jövője, valamint az Unió további bővítésének kérdésköre is.

A 2007 elején hivatalba lépett német elnökség rendkívüli ambíciókkal kezdett neki az alkotmány szerződés kérdésének megoldásához. Első lépésként a Római Szerződések 50. évfordulója alkalmából elfogadott a Berliini Nyilatkozat formájában politikai megállapodás jött létre, hogy az alkotmányozás kérdését a 2009-es európai parlamenti választások előtt rendezni kívánják a tagállamok. Ennek sikeréből táplálkozva a német elnökség az Európai Tanács 2007. június 21-22-i ülésén elérte azt, hogy megállapodás jöjjön létre az új uniós alapszerződést létrehozni hivatott kormányközi konferencia mandátumáról, azzal a céllal, hogy 2007 végéig jöjjön létre az új szerződés szövege. Ezt követően a 2009. évi európai parlamenti választások előtt sor kerülhet az új szerződés megerősítésére, hatályba léptetésére.

A jelenlegi helyzetből történő továbblépés, illetve a kiút keresés érdekében egyre inkább teret nyer az az elgondolás, hogy a kibővült Európai Unióban nem tud, vagy

nem akar minden tagállam egyszerre, illetve azonnal részt venni minden egyes közösségi politikában. A tagállamok egy része tehát hajlik arra, hogy kialakuljon, jobban mondva tovább fejlődjön az Unió „változó geometriája”, hiszen már most is több tagállam kimarad például az euróövezetből, illetve a schengeni rendszerből. Az Unió további bővítése is a többsebességű integráció gondolatát erősíti a huszonhét tagúvá vált Unió fejlődőképességét egyébként is megkérdőjelező tagállamokban, illetve politikai elitekben.

Az Európai Unió további fejlődését jelentős mértékben meghatározzák azok a globális – elsősorban gazdasági, biztonsági és környezetvédelmi – kihívások, melyek a tagállamok számára komoly kényszerítő erőként jelennek meg. Az Európai Unió ezeket a biztonsági kockázatokat átfogóan közelíti meg, figyelembe véve, hogy a kisebb tagállamok nem tudnak egyedül választ adni az olyan kihívásokra, mint a terrorizmus, a természeti és civil katasztrófák megelőzése, az illegális bevándorlás vagy a tömegpusztító fegyverek proliferációja. Ezek mellett az Unió a térségre legnagyobb veszélyt jelentő tényezők között a szervezett bűnözést és a szomszédos régiókban kialakult konfliktusokat jelöli meg. Tekintettel arra, hogy ezek a kihívások minden tagállam számára megoldandó problémát jelentenek, ezért egyben hozzá is járulnak a közös (közösségi szinten) adandó válaszok kialakításához. Ez a motorja az integráció kül- és biztonságpolitikai tevékenységének is, ami ugyanakkor a nemzeti szuverenitás egyik legérzékenyebb területe. Az Európai Unió növekvő aktivitása (válságkezelő képességek fejlesztése, a válságkezelő missziók növekvő száma) a globális szerepvállalás szükségességének felismeréséből fakad: a világméretű verseny megkívánja, hogy az Unió mind gazdasági, mind biztonsági érdekeit világpolitikai súlyának növelésével is védje. Miközben a közös kül- és biztonságpolitika az egyik legdinamikusabban fejlődő területté vált, ez a fejlődés nem mentes az ellentmondásoktól.

A közös kül- és biztonságpolitika továbbra sem vált igazi közösségi politikává: a nemzeti érdekek különbözősége miatt korlátozott a közös érdekérvényesítés hatékonysága. A jelentősebb világpolitikai súllyal rendelkező tagállamok vagy a közös kül- és biztonságpolitikán kívül érvényesítik érdekeiket, vagy egymással már egyeztetett politikájuk mögé igyekeznek felsorakoztatni a többieket. Ez rontja a döntéshozatal átláthatóságát és a kisebbek képességét annak befolyásolására. Gyakran emlegetett probléma az Unió külkapcsolati tevékenységének koordinálatlansága: a kül- és biztonságpolitikai célkitűzésekkel nincs mindig összhangban az ágazati politikák (kereskedelem, fejlesztés, oktatás, kultúra, stb.) külső dimenziója. A madridi és londoni merényletek tapasztalatai, a radikális iszlám európai megjelenése egyértelművé tették azt is, hogy az Európai Unió külső határainak megerősítése nem megoldás a nemzetközi terrorizmus jelentette fenyegetésre.

Az európai integráció Magyarország számára kiemelt jelentőséggel bíró regionális vetületében megjelenő megközelítésbeli különbségek tovább árnyalják a képet. Az európai integráció nagy kérdéseit illetően Közép-Európa (kiemelten a Visegrádi Együttműködés országainak köre) heterogén képet mutat. Az új uniós alapszerződéssel, illetve általában az integráció továbbfejlesztésével kapcsolatos véleménye alapján Magyarország határozottan érdekelt az integráció továbbvitelében. Az integrációs filozófiát tekintve azonban a régió egyes országai eltérő véleményen vannak. Ez nem zárja ki azt, hogy egyes közösségi politikákban létrejöhet konszenzus, ahogy erre a Visegrádi Együttműködés országai eddig is

számos példát adtak. Eddigi aktivitásának és régióbeli jelentőségének köszönhetően ez a formáció az Unión belül és kívül egyaránt elfogadott szereplővé vált.

A felvázolt helyzetértékelésből fakadóan egyre nagyobb jelentőséggel bírnak az integráció már létező belső körei, az euróövezet és a schengeni-övezet. Az euró bevezetése mögött meghúzódó általános gazdasági megfontolások és szempontok mellett egyre fontosabb szerepet játszik a kérdés integrációs-politikai jelentősége. Az „*avant garde*” kezdeményezések fókuszában egyre inkább az euróövezet áll.

A schengeni-övezet kiterjesztése hozzájárul a szabadságon, biztonságon és igazságosságon alapuló térség kiteljesedéséhez, az Unión belüli szabad mozgás kiteljesítéséhez, egyúttal a külső határok hatékony (és közteherviselésen alapuló) védelméhez. Ez egyúttal folyamatosan felvet nemzetpolitikai kihívásokat is (vízumpolitika; határok átjárhatósága; harmadik országok polgárainak beutazása az Európai Unió területére).

Mind az euróövezet, mind a schengeni-övezet magán viseli a politikai integráció kézzelfogható jeleit. A tagállami monetáris szuverenitás feladása, a közös pénz használata, vagy a bel- és igazságügyi együttműködés közösségesítésének folyamata az európai integráció politikai dimenziójának egyértelmű megjelenését testesíti meg. Az Unió jövője szempontjából meghatározó kérdés, hogy a 2007. január elsejével huszonhét tagúvá vált Közösség további fejlődését a „belső körök” politikai integrációja, vagy az integrációs fokozatok valamennyi tagállamra kiterjedő folyamata jellemzi, azaz Unió egységességét szolgáló, közös jövőkép kerül-e ki győztesen a jelenlegi vitából. Ebben az ügyben természetesen Magyarországnak is megvannak a maga érdekei (lásd 5. fejezet).

3. Magyarország első három éves tagságának Európa-politikája

Magyarország tagságának első három évében követett Európa-politika alkalmas volt arra, hogy meghatározó kérdésekben Magyarország tagállami profilja kialakuljon. Az elmúlt időszak Európa-politikai vonalvezetése az alábbiakban összegezhető.

Az Európa-politika céljaként és feladatuként lett megfogalmazva, hogy az meghatározza Magyarország helyét és szerepét az Európai Unióban, világosan azonosítva és képviselve saját érdekeit és nemzeti céljait, mindezt oly módon, hogy eközben hozzájáruljon az európai integráció elért eredményeinek megőrzéséhez, a politikai és gazdasági kohézió fenntartásához, az integráció erősítéséhez és további bővítéséhez.

A célrendszer másik központi elemét az a törekvés képezte, hogy Magyarország a lehető legnagyobb mértékben éljen a tagság által nyújtott lehetőségekkel és esélyekkel a nemzeti célok megvalósítása, egyben a regionális és európai fejlődés alakítása érdekében. Ennek keretében Magyarországnak képessé kell válnia történelmi tapasztalatainak, földrajzi fekvésének és alkalmazkodóképességének kiaknázására. Az uniós tagsággal egyszerre kell felzárkózni Európa központjához, ellensúlyozva az elmúlt évtizedek perifériális helyzetének következményeit, másrészt kihasználni a földrajzi fekvésből adódó egyedi lehetőségeket akár az Unió leendő tagjai, akár új szomszédjai irányában.

Az Európa-politika további célkitűzéseként hangsúlyt kapott az integráció felhígulásának, a Közösség dezintegrációjának veszélye elleni határozott fellépés. Magyarország abban érdekelt, hogy az európai integráció sikertörténete folytatódjon, az Unió gazdasági és politikai egysége erősödjön. Ebből a szempontból különös jelentőséggel bír a 2004. évi bővítés megítélése: országon belül és kívül továbbra is bizonyítani szükséges azt, hogy a bővítés hozzájárult az európai gazdaság növekedéséhez, versenyképességének erősítéséhez, egyben az európai identitás erősítéséhez a nemzeti identitás gyengülése nélkül.

A fentiek alapján követett tagállami magatartás Magyarország esetében jól azonosítható profilt és következetes álláspontot eredményezett az alábbi kérdésekben:

- A közösségi módszerek előnyben részesítése, az Unió egységének megőrzése, az európai alapértékek képviselője. Ezek a kérdések különösen az alkotmány szerződés vitája során jelentek meg, ahol Magyarország markáns álláspontot képviselt.
- A belső piaci gazdaságliberalizáció támogatása. Magyarország, mint rendkívül nyitott gazdaságú tagállam egy erős és egységes belső piacban érdekelt. Ennek megteremtéséhez mind az ágazati politikákban, mint a belső piac horizontális alapkérdéseiben Magyarország egyértelmű tagállami profilt alakított ki.
- Az uniós politikákban a magyar érdekek képviselője mellett konstruktív álláspontok képviselője a közösségi intézkedések, szabályozási javaslatok megvitatása során.
- A közös költségvetés vitájában a stabilitás és a reform egyensúlyára való törekvés. A 2007-2013 közötti pénzügyi keretek vitájában Magyarország a kezdetektől aktív és kezdeményező szerepet játszott, mind az egyes szakpolitikák (különösen a kohéziós politika) vonatkozásában, mind szövetségi együttműködések kialakításában („a kohézió barátai”, V4).
- Versenyképesség és fejlesztéspolitika. Magyarországnak az elmúlt két évben érdemi szerepe volt abban, hogy a tagállamok elfogadják azt, hogy a közösségi szinten megvalósított fejlesztéspolitika, nevezetesen a kohéziós politika fejlesztései az Unió egészének versenyképességét is szolgálják.
- A bővítés iránti elkötelezettség. Magyarország folyamatosan következetes álláspontot képvisel az Unió nyitottságának megőrzése, a bővítési folyamat hitelességének fenntartása érdekében. A felkészülés teljes körű támogatása és a teljesítmény szigorú számonkérése határozta meg politikánkat Románia és Bulgária csatlakozásával kapcsolatban. Határozottan kiálltunk a Horvátországgal folytatandó csatlakozási tárgyalások mielőbbi megkezdése mellett. A tárgyalások megkezdése elé támasztott uniós követelmények teljesítése tükrében támogattuk a csatlakozási tárgyalások megnyitását Törökországgal is. A tárgyalások során az egyéni teljesítmény alapján történő előrehaladás elvét képviseljük.

- Térségi politika megjelenítése, nemzetpolitikai szempontok érvényesítése. Mind az Unión belüli regionális együttműködés (Visegrádi Együttműködés országa, regionális partnerség), mind az Unió közvetlen szomszédsága vonatkozásában Magyarország a térségi együttműködésben rejlő lehetőségek maradéktalan kihasználását szorgalmazta, annak politikai és gazdasági vetületében. A szomszédsági politikában kiemelt figyelmet kapott a határon túli magyarság érdekeit szolgáló közös európai alapértékek képviselője.

4. Magyarország európai víziója, valamint Európa-politikája sarokpontjai

Magyarország európai uniós víziója, helye az európai építkezésben, az alábbiak szerint határozható meg:

1. Magyarország számára az Európai Unió cselekvőképes egységének biztosítása alapvető fontosságú. Az Unió cselekvőképességének megőrzése a közösség jövője szempontjából valamennyi meghatározó kérdés esetében kulcsfontosságú, úgy az integráció továbbvitele, mint az Unió nyitottsága, valamint globális szerepvállalása szempontjából.
2. Magyarország olyan Európai Unióban érdekelt, amelyben a tagállamok közösen kitűzött célok elérése érdekében működnek együtt, az egymással való szolidaritás alapján mélyítik el összetartozásukat, polgáraik jólétének és biztonságának növelésére fordítva az azonos értékeket valló közösség előnyeit.
3. Magyarország az európai uniós értékközösség fogalma alatt az emberi méltóság tiszteletét, a szabadságot, a demokráciát, az egyenlőséget, a jogállamiságot, valamint az emberi és kisebbségi jogok tiszteletben tartását érti. Magyarország számára az európai integrációban való részvétel a magyar nemzet európai keretek között történő újraegyesítését is jelenti.
4. Magyarország az Unió jövőjét a politikai integráció távlatában látja. Ezért kész a hasonlóan gondolkodó tagállamokkal szorosan együttműködni. A bel- és igazságügyi együttműködés ennek kiemelt területe. Hazánk különös figyelmet fordít továbbá a kutatás-fejlesztés, az energiapolitika, valamint a közös kül- és biztonságpolitika területén megvalósítandó továbblépésre.
5. A tagállamok közötti együttműködések részét képezheti a tagállamok köreinek olyan megerősített együttműködése, amely az integráció elmélyítésének hatékony eszközeként a közösség egészének hosszú távú érdekeit tartja szem előtt, és amely együttműködés nyitott valamennyi tagállam számára.
6. Magyarország stratégiai célja, hogy aktív alakítójává váljon a közösség mélyítését, az európai építkezést szolgáló együttműködéseknek.

7. Magyarország számára a nemzeti érdekérvényesítés kerete az Európai Unió. Magyarország tagállami érdekeit a közösség érdekeinek figyelembevételével juttatja érvényre.
8. Magyarország kezdeményező szerepet vállal az uniós polgárok életszínvonalának és életminőségének javítását szolgáló intézkedésekben, a közösségi politikák fejlesztésében. Magyarország a többi tagállammal együttműködve keresi a választ az Uniót belülről és kívülről érő kihívásokra, valamint kész tevékenyen részt venni polgárai széles értelemben vett biztonságának erősítése érdekében.
9. Magyarország számára az Unió bővítése morális és politikai felelősség kérdése, amely az Unió nyitottságán és a csatlakozási feltételek teljesítésén alapszik. Az Unió nyitott azon európai országok számára, amelyek osztják az Unió mint érték-közösség céljait, és teljesítik a csatlakozás politikai, gazdasági, intézményi feltételeit; valamint elfogadják és megvalósítják a tagállamok közötti szolidaritás elvét.
10. Magyarország az európai integráció mélyítése, a közösségi politikák erősítése mellett síkra száll a transz-atlanti együttműködés erősítése érdekében.

A Kormány Európa-politikájának sarokpontjai és prioritásai

A Kormány Európa-politikájának sarokpontjait

- a tagállamok **értékközössége**,
- az uniós polgárok **jóléte**, valamint
- széles értelemben vett **biztonsága**

határozza meg.

A sarokpontok alapján az Európa-politika négy prioritása fogalmazható meg, különös tekintettel Magyarország tagállami érdekeire.

1. **Egység és együttműködés.** Az Unió egysége alatt azt az alapvető célkitűzést értjük, hogy az Uniónak meg kell őriznie az azonos értékeket valló közösség előnyeit, és képesnek kell lennie a tagállamok közötti együttműködés mélyítésére. Ez nem zárja ki a tagállamok közötti megerősített együttműködések létrejöttét, amelyeknek nyitva kell állniuk valamennyi tagállam számára, és a Közösség egészének hosszú távú érdekeit kell szolgálniuk.

Magyarország érdeke, hogy az Unió közös értékeken és célokon nyugvó közösség maradjon. Magyarország célja, hogy tevékenyen hozzájáruljon az Unió működőképességéhez; a közösség hatékony, demokratikus és átlátható működéséhez.

Magyarország részévé kíván válni az Unió politikai integrációjának perspektíváját szolgáló együttműködéseknek.

Magyarország csatlakozik az eurózónához és a schengeni övezetbe.

- 2. Modernizáció és versenyképesség.** Az uniós tagságnak kézzelfoghatóan kedvező hatással kell lennie az uniós polgárok mindennapi életkörülményeire, az életszínvonal javulására; továbbá a vállalkozások sikerességére. Ehhez gazdaságilag sikeres, a világgazdaság globális versenyében helytálló Unióra van szükség, amely biztosítja az európai társadalmi modell alapjait, továbbá elősegíti tagállamai felzárkózását.

Magyarország érdeke, hogy az uniós tagság, az egységes belső piac és a közösségi politikák közvetlenül hozzájáruljanak az ország modernizációjához, gazdasági felzárkozásához, állampolgárai életminőségének javulásához, az esélyegyenlőség biztosításához, a természeti környezet megőrzéséhez.

Magyarország kezdeményező szerepet kíván játszani az Unió versenyképességét szolgáló eszközök és közös politikák erősítésében. A Kormány reformpolitikája, az ország versenyképességét szolgáló intézkedései, valamint a tagállamok közösségének globális sikerességét célzó törekvései iránymutatásul szolgálnak az Európai Unió jövőjéről folytatott vitában. Magyarország ebben a szellemben járul hozzá a közösségi politikák alakításához, szükség szerint újak létrehozásához.

Magyarország hosszú távon meg kívánja őrizni a régiók és a tagállamok gazdasági felemelkedését szolgáló és a közösség egészének versenyképességét elősegítő kohéziós politikát. Kiemelt jelentőségű, hogy a vidéki Magyarország életszínvonala és életminősége javuljon, ehhez közvetlenül járuljon hozzá és maradjon közösségi kompetencia az Unió mezőgazdasági politikája.

Magyarország érdekelt abban, hogy az Unió előtt álló kihívásoknak megfelelően bővüljön a közösség eszköztára. Jöjjön létre az ellátásbiztonságot erősítő, az infrastruktúra fejlesztését támogató, fenntartható és szolidáris közös energiapolitika. Az innováció kiemelt fontosságú eleme a versenyképesség növelése, ehhez a közös kutatási-fejlesztési politika bővítésére van szükség.

Magyarország a világgazdaság globális versenyében sikeres Európai Unió megeremtése érdekében kiemelkedő jelentőségűnek tartja a négy szabadságjog kiteljesítését.

- 3. Konzolidáció és nyitottság.** Az Uniónak meg kell erősítenie belső egységét annak érdekében, hogy képes legyen kihasználni a kibővült közösség jelentős gazdasági és politikai tartalékait. Az Unió nyitottsága, külkapcsolati rendszerének fejlesztése fontos érdek. A további bővítés alapja az értékközösség vállalása és a csatlakozás feltételeinek maradéktalan teljesítése a csatlakozni kívánó országok részéről.

Magyarország érdeke, hogy hozzájáruljon a kibővült Unió belső kohéziójának, politikai cselekvőképességének megerősítéséhez. Alapvető érdeke továbbá,

hogy az Unió megőrizze nyitottságát, és hiteles európai perspektívát biztosítson az azonos értékű közösséget valló európai országok számára.

Magyarország különleges misszióját a Balkán térségének európai integrációs folyamatának támogatásában látja.

4. **Biztonság.** Az Uniónak és tagállamainak képessé kell válniuk arra, hogy megteremtsék a polgáraik tágabb értelemben vett biztonságát garantáló feltételeket.

Magyarország érdeke, hogy az uniós tagság erősítse polgárai hétköznapi biztonságérzetét. Magyarország célja, hogy létrejöjjön a belső határok nélküli, a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség. Magyarország kezdeményező szerepet kíván játszani annak érdekében, hogy a közösség belső és külső fenyegetettségétől mentesen, biztonságos külső határok között működjön. Magyarország érdekelt a közös kül- és biztonságpolitika területén a tagállamok közötti együttműködés mélyítésében.

A fenti sarokpontok **2013-2014-ig**, a közösségi politikák következő tervezési periódusáig, illetve a következő európai parlamenti/bizottsági ciklus végéig képezik Magyarország európai uniós politikájának alapját.

Ez alatt az időszak alatt kiemelt figyelmet érdemlő kérdések kerülnek napirendre, úgymint többek között az új uniós alapszerződés kérdéseinek megoldása, a schengeni övezet és az euróövezet bővítése, a közös költségvetés felülvizsgálata, a lisszaboni és a fenntartható fejlődési stratégia jövője, a hágai program felülvizsgálata, a bővítés továbbvitelének kérdései - és nem utolsósorban az Unió 2011. évi magyar elnöksége.

4.1 Egység és együttműködés

Magyarországnak alapvető érdeke a Közösség fragmentációjának elkerülése, a kibővített Európai Unió megerősítése, stabilitásának és egységének megőrzése. Az integráció további fejlődése során arra kell törekedni, hogy az előrelépés minden tagállam egyetértésével történjen, és mindannyiuk számára biztosított legyen az újabb integrációs együttműködésben történő részvétel lehetősége.

A tagállamok közötti szoros együttműködések célja az integráció mélyítése, a Közösség hosszú távú érdekeinek szem előtt tartása kell, hogy legyen. A tagállamok közötti együttműködések nyitottsága alapvető érdeke az Uniónak: az értékű közösségen alapuló együttműködés nem rekeszthet ki tagállamokat. Célunk az, hogy a tagállamok közötti együttműködések az Unió keretén belül jöjjenek létre, és objektív, de valamennyi tagállam számára teljesíthető feltételeken alapuljanak.

Magyarország érdeke, hogy a már létező együttműködési formákhoz, úgymint az euróövezethez és a schengeni övezethez mielőbb csatlakozzon. Ezzel biztosítható az, hogy Magyarország uniós tagsága teljessé váljon. Szintén érdekünk, hogy az

újonnan létrejövő együttműködési formákba a kezdetektől bekapcsolódjunk, vagy amennyiben ez nem lehetséges, biztosítsuk ezek nyitottságát, felzárkózásunk lehetőségét, támogatását.

Magyarország érdekelt az integráció olyan továbbfejlesztésében, amely a közösségi módszer erősítésén alapszik. Ez egyszerre jelenti a minősített többségi döntéshozatalra és az együttdöntési eljárásra való fokozatos áttérés folytatását, másrészt az intézményi egyensúly megőrzését.

Az Unió egységességének biztosítása szempontjából a magyar Európa-politika központi elemét egy előremutató és kiegyensúlyozó, az Unió egészének érdekeit szem előtt tartó szerep képezheti. Ezt a szerepet bizonyította Magyarország konstruktív hozzáállása a költségvetési tárgyalások folyamán, valamint az a tény, hogy az alkotmány szerződést az elsők között és a parlamenti pártok teljes konszenzusával ratifikálta. Az alapcél továbbra is változatlan: egységben tartani az Európai Uniót, biztosítva az európai intézmények közötti egyensúlyt, továbbá azok hatékony működését. Ennek példája, hogy az alkotmány szerződés ratifikációjának megakadása nyomán kialakult helyzetben hozzájárulunk azokhoz az intézkedésekhez, amelyek megakadályozzák a tagállamok között kialakult ellentétek elmélyülését, erősítik az Unió működőképességét, és elősegítik a polgárok bizalmának visszanyerését.

Az Unió alapvető értékeként meg kell őrizni a tagállamok közötti szolidaritást. Csak így teremthetők meg azok a feltételek, amelyek egyrésztől biztosítják, hogy valamennyi tagállam felzárkózzon a fejlettebb uniós tagállamokhoz; másrésztől, hogy hatékonyan fel tudjunk lépni a globalizációs kihívásokkal szemben. Magyarország ehhez megfelelő eszköznek tartja az Unió eredményesnek bizonyult kohéziós politikájának folytatását, szükségesnek tartja közösségi jellegének és jelenlegi céljainak maradéktalan megőrzését.

Azokon a területeken, amelyek tagállami hatáskörbe tartoznak, de a tagállamok között az Európai Bizottság aktív részvételével nyitott koordinációs együttműködés indult el, érdemes ezt az együttműködési formát továbbra is fenntartani, erősíteni, és a nyitott koordinációs együttműködésből fakadó ágazatközi és szakpolitikai előnyöket maximálisan kihasználni.

4.2 Modernizáció és versenyképesség

Magyarországnak, mint rendkívül nyitott gazdaságú tagállamnak, alapvető érdeke az Unió gazdasági sikeressége, az Unió helytállása a globális gazdasági versenyben. A tagság kézzelfogható hozadéka, hogy az Unió gazdasági sikere közvetlenül hozzájárul a tagállamok polgárai jólétének növekedéséhez. Ez minden kommunikációs gyakorlatnál vagy intézményi reformnál hatékonyabb és közérthetőbb eszköz az Unió elfogadtatásához.

Az Unió gazdasági sikeréhez, versenyképességének erősítéséhez szükséges stratégiát a megújított lisszaboni stratégiában és az ugyancsak megújított fenntartható fejlődési (göteborgi) fogalmazta meg. Magyarország elfogadja és támogatja ezeket a célokat: a gazdasági növekedés és foglalkoztatás céljait, valamint

a fenntartható fejlődés célkitűzéseit. A magyar lisszaboni akcióprogram és az Új Magyarország Fejlesztési Terv, továbbá a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos stratégiai tervezés e stratégiák hazai leképezését jelentik.

A versenyképesség kérdése az Európai Unió egyik alapvető kérdésévé vált. El kell kerülni, hogy a versenyképesség kérdése tagállami szinten protekcionista gazdaságpolitikai köntösben jelenjen meg. Hosszú távon érvényesíteni kell azt a szempontot, hogy a felzárkózást segítő kohéziós politika az Unió egészének versenyképességét szolgálja: enyhíti a gazdasági és strukturális problémákat, segít a munkahelyteremtésben, elősegíti a belső piac kiteljesedéséhez és a vállalkozások versenyképességéhez elengedhetetlen infrastruktúra létrejöttét. A kohéziós politika ezért a közös költségvetés kiadási oldalának meghatározásakor továbbra is prioritást kell, hogy élvezzen.

A belső piac horizontális politikái esetében, a négy alapszabadság biztosítása vonatkozásában Magyarország kiáll az egységes belső piacot szolgáló kezdeményezések mellett. Ennek korlátját csak átmeneti intézkedések képezhetik. A közösségi politikák továbbfejlesztésénél a tagállami érdekharmonizáció során ugyanakkor törekedni kell az elérhető legszélesebb szolidaritásra, illetve az ágazati politikák liberalizálása során, valamint a szabályozó politikák (verseny és adózás) esetében a gazdasági integráció korábbi szakaszaihoz hasonlóan szükséges a tagállami alkalmazkodást segítő eszközök alkalmazása.

A környezetvédelmi, természetvédelmi szempontok egyre erőteljesebb érvényesítése a közösségi politikákban az Unió fenntartható fejlődésének egyik alapfeltétele. Ugyanakkor folyamatos kihívás – mindenekeelőtt az Unió Fenntartható Fejlesztési Stratégiájának keretében – a környezetvédelem, természetvédelem és a versenyképesség szempontjainak összehangolása, s ezzel is összefüggésben a globális problémákkal, illetve a harmadik országokkal kapcsolatos politika meghatározása.

A lisszaboni stratégia sikerének egyik kulcskérdésévé válhat az Unió biztonságos és hatékony energiaellátásának biztosítása. Az Unió gazdasági sikerességének sebezhető pontja energia-függősége harmadik országok vonatkozásában. Magyarország ezért támogatja egy olyan közösségi energiapolitika létrehozását, amely az ellátásbiztonság, a versenyképesség és a fenntarthatóság hármasságának célkitűzésén alapul.

4.3 Konzolidáció és nyitottság

A bővítések eddigi sora az Unió leghatékonyabb eszközének bizonyult a demokrácia, a stabilitás, a gazdasági fejlődés előmozdításában a kontinens egészén. Magyarország arra törekszik, hogy a tagállamok közvéleményében tudatosuljon: a 2004. évi bővítés gazdasági előnyökkel járt valamennyi tagállam számára, kiterjesztette az Unió globális mozgásterét, javította a belső piaci jogharmonizációt, és nem okozott megrázkódtatást az Európai Unió döntéshozatali mechanizmusában.

Az ötödik bővítési kör befejeződésével a kibővült Uniónak meg kell erősítenie belső összetartozását, annak érdekében, hogy képes legyen kihasználni a kibővült

közösség jelentős gazdasági és politikai tartalékait. Ezek a tartalékok elsősorban a belső piac hatékonyabb működtetésében, az európai társadalmi értékek érvényesítésének erősítésében és az Unió globális szerepvállalásában rejlenek, utóbbi esetében különös tekintettel az Unió új szomszédjaira.

A további bővítés az értékközösség vállalásán és a csatlakozás feltételeinek maradéktalan teljesítésén alapul. A magyar Európa-politika az egyéni teljesítmény és az egységes elbánás elvének párhuzamos érvényesítését szorgalmazza. Ezek a szempontok határozzák meg Magyarország álláspontját a két, csatlakozási tárgyalásokat folytató állam, Horvátország és Törökország esetében is.

Magyarország továbbra is támogatja a régió országainak, és kiemelten szomszédainak európai integrálódását. A térségben az elkövetkező időszakban kiemelt feladat a horvát csatlakozás támogatása, az egyéni teljesítmény alapján. A Nyugat-Balkán többi országának európai perspektívájának hiteles biztosítása, a belső reformfolyamatok sikere szintén kiemelt magyar és összeurópai érdek. A számukra felajánlott európai perspektíva a régió, és végső soron Európa biztonságának és stabilitásának fontos záloga.

A koppenhágai bővítési feltételeket továbbra is érvényesnek, alkalmazandónak és elégségesnek tartjuk, a megvalósításukra kialakított közös eljárásokkal (csatlakozási partnerség, monitoring jelentés) együtt. Ugyanez érvényes a Stabilizációs és Társulási folyamat (SAP) feltételeire is (amely a Balkán országaival szemben kialakított olyan kiegészítő feltételeket tartalmaz, mint az ICTY-vel (a volt Jugoszláviában elkövetett háborús bűncselekményeket vizsgáló Nemzetközi Törvényszék) való együttműködés és a regionális együttműködés kötelezettsége, stb.).

A nyitottság kiterjed a külkapcsolatok egészére. Magyarország abban érdekelt, hogy az Unió biztonsági és gazdasági érdekeinek érvényesülését a szomszédos régiókkal fenntartott és rugalmasan bővíthető kapcsolatok is szolgálják. Ebben kiemelt hangsúlyt helyez a szomszédságpolitikára és a transzatlanti együttműködésre.

4.4 Biztonság

Az Európai Unió biztonságának fenntartása Magyarország elemi érdeke. A globális kihívások – és ezeken belül is főként a nemzetközi terrorizmus megjelenése, a természeti és civil katasztrófák kockázata, a globális környezeti problémákból adódó veszélyek – nyilvánvalóvá tették, hogy az Unió külső és belső biztonsága egymástól elválaszthatatlan fogalmak. Ehhez járul hozzá, és ezt erősíti a transz-atlanti közösség egészének biztonsága is, amelyet a NATO garantál. Magyar érdek a transz-atlanti és az európai biztonság oszthatatlanságának erősítése, a közös fenyegetésekkel szembeni hatékony fellépés feltételeinek megteremtése.

Napjaink globális fenyegetéseire az egyes országok nem képesek önállóan választ adni, ezért is szükség van az intézményes összefogásra. Az Európai Unió – a NATO mellett, annak felelősségét nem átvállalva – fontos szerepet játszik a Magyarországot is érintő globális kockázatok kezelésére való közös felkészülés és válaszadás terén. Az ilyen globális fenyegetések elleni fellépés során hazánk számíthat az uniós

tagállamok és az uniós gépezet együttműködésére, azonban Magyarországnak az Unión belül sem szabad a biztonság fogyasztójának szerepét eljátszania. Akkor lesznek hitelesek a magyar törekvések, amennyiben a tagállami és az uniós szolidaritás jegyében mi magunk is hozzájárulunk az Európai Unió egészét vagy annak egyes tagállamait sújtó fenyegetettségek leküzdését szolgáló politikák alakításához és megvalósításához.

A globális kihívások hatékony kezelése érdekében az Európai Uniónak aktív szerepvállalásra kell törekednie. Erősíteni kell az egyes nemzetközi szervezetekkel, szereplőkkel történő együttműködést, szoros kooperációra kell törekedni az ENSZ, a G8-ak keretében. Stratégiai kapcsolatokat kell kiépíteni az Amerikai Egyesült Államokkal, Oroszországgal, Kínával és Indiával. A már meglévő és kialakulóban lévő erőközpontok meghatározzák azt a környezetet, ahol az elkövetkezendő évtizedben az Unió, s tagállamai, így Magyarország is érdekeit és értékeit érvényesítheti. A globális biztonság szerepének erősödésével a bel- és igazságügyi terület és az Európai Unió külkapcsolatainak összefonódása egyre szorosabb. Ezért a biztonság kérdése az Unió harmadik országokkal fenntartott kapcsolataiban koherens és koordinált megközelítést igényel.

Az Unió és a szomszédos országok biztonsága szorosan összefüggő kérdések, ugyanakkor távolabbi térségek biztonsági helyzete is kihat az Unióra. Magyarország számára elsősorban a keletről és délkeletről érkező kockázatok jelentenek veszélyt (illegális bevándorlás, terrorista utánpótlási vonalak, csempészet, szervezett bűnözés, közegészségügyi-járványügyi kockázatok, gazdasági menekültek, stb.), ezért érdekünk ezeket kellő mértékben megjeleníteni a közös uniós stratégiákban is. Ugyanakkor el kell kerülni azt, hogy az EU külső határai mentén újabb választóvonalak jöjjenek létre a Balkán és kelet-európai szomszédaink felé.

5. Magyarország stratégiai céljai és feladatai a következő időszakban

Magyarország egy olyan Európai Unióban érdekelt, amely képes kiaknázni az európai építkezés egységességéből fakadó gazdasági és politikai előnyöket, amely képes helyt állni a globális piac versenyében, és amely külső és belső biztonságot nyújt polgárai számára. Magyarország alapvető tagállami érdekei a következő cél- és feladatrendszerben határozhatók meg.

5.1 Az új uniós alapszerződés

A 2007 elején hivatalba lépett német elnökség rendkívüli ambíciókkal kezdett neki az alkotmány szerződés kérdésének megoldásához. Első lépésként a Római Szerződések 50. évfordulója alkalmából elfogadott a Berlini Nyilatkozat formájában politikai megállapodás jött létre, hogy az alkotmányozás kérdését a 2009-es európai parlamenti választások előtt rendezni kívánják a tagállamok. Ennek sikeréből táplálkozva a német elnökség elérte, hogy az Európai Tanács 2007. június 21-22-i ülésén politikai megállapodás született az új szerződés tartalmáról. Az állam- és kormányfők a 2007. júniusi csúcstalálkozón egyértelmű és világos mandátumot adtak a soron következő portugál elnökség számára egy kormányközi konferencia összehívására, azzal a céllal, hogy 2007 végéig jöjjön létre az új szerződés szövege.

Ezt követően sor kerülhet a 2009. évi európai parlamenti választások előtt az új szerződés megerősítésére, hatályba léptetésére. Így a 2009-ben felálló Európai Parlament és Bizottság már megújult alapokon, intézményekkel és mechanizmusokkal kezdené meg működését.

Magyarország a tagállamok közül másodikként, teljes egyetértéssel ratifikálta az alkotmányszerződést. Meggyőződésünk, hogy az alkotmányszerződés sikeresen járult volna hozzá az Európai Unió előtt álló kihívások kezeléséhez, azonban világossá vált, hogy a dokumentum az eredeti formájában nem léphetett hatályba. A kérdés kezelése egyben rendkívüli körülményt igényelt, mivel az alkotmányozás sorsa nem választható el az egyes tagállamok politikai realitásaitól.

Magyarország számára az Európai Tanács júniusi ülése kapcsán fontos szempont volt, hogy a két éve húzódó vitát sikerüljön egy minden tagállam szempontját ötvöző, az alkotmányszerződés vívmányainak megőrzését szolgáló megoldással lezárni.

Az Európai Tanácson született politikai megállapodás olyan új uniós alapszerződés létrehozásáról szól, amely jelentős mértékben az alkotmányszerződés vívmányainak megőrzését biztosítja.

Magyarország számára elsődleges, hogy az új megállapodás is megőrizze az Unió közös alapját jelentő értékeket és célokat, ahogy azok az alkotmányszerződésben megjelennek. Fontosnak tartjuk, hogy az Uniót hatékonyan, demokratikusan és átláthatóan működő intézményekkel lássuk el, mert csak egy erős Unió tud szembenézni az előtte álló kihívásokkal. Ezzel együtt meg kell őrizni és érvényesíteni a tagállamok egyenjogúságát és szolidaritását, mint az Unió működésének alapelveit. Fontosnak tartjuk továbbá, hogy az új szerződés lehetővé tegye az Unió keretén belül az integráció továbbvitelére képes és kész tagállamok számára az együttműködés elmélyítését.

5.2 Csatlakozás az integráció belső köreihez

Magyarország érdeke, hogy a már létező együttműködési formákhoz, úgymint az euróövezethez és a schengeni-övezethez mielőbb csatlakozzon. Ezzel biztosítható az, hogy Magyarország uniós tagsága teljessé váljon. Szintén érdekünk, hogy az újonnan létrejövő együttműködési formákba a kezdetektől bekapcsolódjunk, vagy amennyiben ez nem lehetséges, biztosítsuk ezek nyitottságát, felzárkózásunk lehetőségét. Ilyen együttműködési lehetőség a magyar Európa-politika céljaival összhangban álló Prümi Egyezmény, amelyhez Magyarország bejelentette csatlakozási szándékát.

Miközben érdekünk az új vagy megerősített együttműködési formákban való szerepvállalásunk, számolni kell azzal, hogy lehetnek átmeneti időszakok, amikor a felzárkózás időszakában Magyarország még nem lesz képes a teljes értékű részvételre, illetve partnerei a csatlakozások elnyújtásában lehetnek érdekeltek. Ezen átmeneti időszakokra különösen fontos meghatározni a két- és többoldalú kapcsolatokban azon érdekkapcsolódásokat (és azokat beépíteni a vonatkozó magyar nemzeti stratégiákba), amelyek révén gyorsítható a felzárkózás, illetve ellensúlyozhatók a külső szerepkörbe való szorulást indukáló tényezők. Ezen

túlmenően arra kell törekedni, hogy az integrációs mechanizmusokba tartósan beépüljenek olyan eszközök, amelyek átmenetileg a projektből kimaradó tagállamok felzárkózását segítik.

Az Unió gazdasági versenyben maradásának talán legfontosabb tényezője, hogy a monetáris unió a tagállamok jelentős részében létrejött. Ez egyebek között két szempontból is jelentőséggel bír. Egyrészt fontos tényező a gazdaságpolitikai koordinációs rendszer külső fegyelmező ereje. Másrészt figyelemmel kell lenni arra is, hogy az euróövezetben erős szándékok jelentkeznek a belső körös együttműködés megerősítésére.

Az euróövezethez történő csatlakozás nem csupán a politikai unió irányába eddig tett fontos aktusban való részvételt jelenti, hanem egyúttal közvetlen hatással van az uniós polgárok hétköznapijaira és a vállalkozások üzleti keretfeltételeire is. A 2006. szeptemberében benyújtott, majd 2006. decemberében megújított konvergencia program célja az euró magyarországi bevezetése feltételeinek biztosítása.

A schengeni-övezethez történő csatlakozás - az euró bevezetéséhez hasonlóan - közvetlen hatással van az uniós polgárok mindennapjaira. A schengeni-övezethez való tartozás egyrészt teljessé teszi a tagállamok közötti szabad mozgás lehetőségét a belső határok megszüntetésével. Ennek elérése kiemelt politikai cél. Másrészt a schengeni rendszer növeli az abban részt vevő tagállam biztonságát a külső határokon létrehozott rendszer alkalmazásával.

5.3 Versenyképesség – a belső piac hatékonyságának elősegítése

Az Európai Unió tagállamai 2000. márciusában indították útjára a lisszaboni stratégiát, azzal a céllal, hogy az Unió tagállamai versenyképes, dinamikus, tudásalapú társadalmakká váljanak. A stratégia 2005. évi felülvizsgálata során az állam- és kormányfők egyetértettek abban, hogy az Unió és a tagállamok versenyképességének kiemelt célkitűzése a gazdasági növekedés és a foglalkoztatás növelésének elősegítése. Csak így teremthető meg az Unió gazdasági versenyképessége és az európai szociális modell fenntarthatósága közötti egyensúly. Magyarország egyetért ezekkel az alapvető célkitűzésekkel: a magyar lisszaboni akcióprogram és az Új Magyarország Fejlesztési Terv ennek a stratégiának a hazai megvalósítását jelentik. Emellett figyelemmel kell lennünk az Európai Unió 2006. során megújított fenntartható fejlődési stratégiájára és az azzal kapcsolatos hazai feladatokra is.

A növekedést és a munkahelyteremtést célul tűző lisszaboni stratégia sikeres végrehajtása olyan strukturális reformokat, az európai szociális modell alapértékei mentén való cselekvést feltételez, amelynek elsősorban a tagállamok hatáskörébe tartoznak. Az ide tartozó területeken (pl. foglalkoztatáspolitikai, oktatás, képzés) is megindult egy úgynevezett nyitott koordinációs együttműködés, amely közös célok meghatározásán alapul, a tagállami jó gyakorlatok megismerésének, a közös egymástól való tanulásnak az eszközeire koncentrál, és rendszeres jelentésekkel ösztönözi a tagállamokat közös célok irányába történő előrelépésre. Ez az együttműködési forma ezeken a területeken pozitív tapasztalatokat mutat, azonban

kétségtelen, hogy a lisszaboni stratégia sikere és az európai szociális modell fenntarthatósága nagymértékben függ a tagállamok elkötelezettségétől

A lisszaboni célok megvalósítása érdekében tehát a tagállami hatáskörbe tartozó kulcsfontosságú intézkedések elengedhetetlenek. Azok elmaradása az uniós kötelezettségvállalási rendszerben jórészt számonkérhető. Így a lisszaboni stratégia sikere, a gazdaság modernizálása az európai szociális modell fenntarthatósága érdekében - a globalizálódó piacok, a technológiai változások, a környezeti feszültségek és az idősödő népesség ellenére - nagymértékben kiszolgáltatott a tagállamok cselekvőképességének és a környezeti tényezőknek egyaránt.

A lisszaboni célok megfelelő versenyképesség javítása érdekében egyebek mellett

- (i) munkaerő-piaci reformokat kell bevezetni az európai munkaerő-piac rugalmasságának növelése érdekében;
- (ii) a tagállamok jelentős részében a szociális ellátórendszerek reformjába kell belefogni, javítva az ellátások célba juttatásának hatékonyságát, ami valószínűsíthetően csak társadalmi konfliktusok felvállalásával megvalósítható;
- (iii) az oktatási és képzési rendszer reformjára van szükség az egész életen át tartó tanulás koncepciójának megfelelően, amely biztosítja, hogy az oktatási-képzési szektor rugalmasabban reagáljon a gazdasági és kutatási-fejlesztési szektor igényeire.

A gazdasági sikeresség, a versenyképesség erősítése ugyanakkor néhány további sajátos szempont érvényesítését és figyelembevételét teszi szükségessé. Ilyen szempont például a gazdaság egyéb területeinél nagyobb ütemben fejlődő kulturális és kreatív szektor eddig kevésbé hangsúlyozott szerepének tudatosítása a lisszaboni célok elérésében, különös tekintettel annak a foglalkoztatásra, a társadalmi kohézióra, a versenyképességre és az innovációra gyakorolt hatására. El kell kerülni továbbá, hogy a versenyképesség kérdése tagállami szinten, protekcionista gazdaságpolitikai köntösben jelenjen meg (amint erre példát adott a munkaerő-dömpingtől való félelem, a szolgáltatási irányelv vitája, vagy a határon átnyúló vállalategyesülések megakadályozása). Az ilyen megközelítés nem segíti elő az Unió versenyképességének fokozását, árt a belső piaci integrációs folyamatnak. Az itt elmondottakkal összefüggésben az Unió további keleti irányú kibővítésével összefüggésben természetesen Magyarországnak is lehetnek konkrét nehézségei akár az áru-, akár a szolgáltatásforgalomban vagy a munkaerő mozgása terén. Mindazonáltal hazánknak – a minél mélyebb integrációban való teljes körű részvételéhez fűződő érdeke, valamint a saját hitelképessége fenntartása szempontjából – valójában nem igen van más választása, mint az, hogy a protekcionizmus elkerülését magára nézve is irányadónak tekintse.

Az egységes belső piac működése, így az abból fakadó előnyök kihasználása feltételezi a négy alapszabadság érvényesülését, különösen a szolgáltatások és a munkaerő esetében. A munkaerő szabad áramlására vonatkozóan az új tagállamok esetében alkalmazott átmeneti időszak első két évének tapasztalatai igazolták, hogy a munkaerő szabad mozgása előnyökkel jár: egyfelől a liberalizáció mellett döntő országok esetében nem növekedett meg kezelhetetlen mértékben az új

tagállamokból bevándorlók száma, másfelől az új tagállamokból érkezett munkavállalók érzékelhető szerepet játszottak a munkaerő-piaci rések betöltésében. A tagállamok közös érdeke nem a munkaerő-piaci korlátok hosszú távú fenntartása, hanem az európai munkaerő-piac átláthatóvá és a gazdasági szükségletek iránt érzékenyebbé tétele, a rugalmasság és biztonság összehangolt előmozdítása, valamint az illegális és a be nem jelentett munkavégzés elkerülése.

A belső piac alapját jelentő négy szabadság közül a szolgáltatások szabad áramlása az, amely terén eddig a legkevesebb előrehaladás történt. A tagállamonként eltérő szabályozási környezet alapjaiban hátráltatja a verseny kialakulását, így az innovációt, a munkahely-teremtést, a szolgáltatási szektor növekedését. Ugyanakkor a szolgáltatási szektor az Európai Unió GDP-jének 70%-át jelenti, míg az összes munkavállaló 70%-át foglalkoztatja.

A vállalkozói környezet javítása egyik alapfeltétele a hosszabb távú versenyképességnek és a gyors felzárkózáshoz szükséges dinamikus, fenntartható gazdasági növekedésnek. Ennek érdekében szükséges, hogy az uniós és a tagállami szintű elkötelezettség konkrét formában is megnyilvánuljon. A túlzott adminisztratív költségek csökkentése, az innováció útjában álló akadályok lebontása és a foglalkoztatást ösztönző jogszabályok gazdasági növekedést és magasabb termelékenységet elősegítő feltételeket eredményeznek. Ahhoz, hogy a vállalkozói környezet minél eredményesebben és versenyképesebben tudjon működni, kiemelten fontos, hogy a vonatkozó jogszabályi környezet minél átláthatóbb és egyértelműbb legyen. Ehhez fontos eszköz a jogi szabályozás minőségének javítása (*better regulation*), amely mind a Közösség szintjén, mind a tagállamok számára fontos feladatot jelent.

Tekintettel arra, hogy a belső piaci szabályozási keretek már csaknem teljesnek mondhatóak, a legutóbbi bővítés óta a napi jogalkalmazást végző tagállami hatóságok és intézmények egymás közötti bizalmának megteremtése kerül középpontba. A tagállamok közötti adminisztratív szintű, intézményesített, bizalom erősítő együttműködést minden lehetséges eszközzel elő kell segíteni.

A hatékony, a rugalmasságot és a biztonságot együttesen szem előtt tartó európai szociális modell alapvető eszköz a társadalmi kohézió megteremtéséhez és a foglalkoztatottság növeléséhez. Ezért elengedhetetlen a versenyképesség és a társadalmi igazságosság és esélyegyenlőség együttes kezelése. Mindez, többek között, a szociális biztonságra vonatkozó nemzeti jogszabályok koordinációján keresztül valósul meg, amely területen beindulhat, és teljes körűen megvalósulhat a tagállamok közötti elektronikus adatcsere, amelyre Magyarországnak is fel kell készülnie.

A szociális ellátások mellett fontos továbbá a munkára, valamint az egész életen át tartó tanulásban való részvételre ösztönző elemek bevezetése, amelyek a segélyezett és a támogató intézmény együttműködésében érvényesülhetnek. A szociális ellátások ugyanis nem csak a tartós munkanélküliség miatti társadalmi kirekesztődés csökkenését, hanem a munkavállalást is segíthetik, illetve kell, hogy segítsék.

Az idősödő társadalom foglalkoztatás-politikai szempontból különös figyelmet érdemel, ami a nyugdíjrendszereknek az kialakult helyzethez való alkalmazkodását teszi szükségessé. A nyugdíjazási életkor emelése önmagában azonban nem jelent megoldást a problémára; a korhatáremelés hatása alig érvényesül, ha szinte teljesen hiányzik az a megfelelő munkakultúra, illetve munkakörnyezet, ahol mind a munkáltatók, mind az érintettek egyaránt fontosnak tartják a hosszabb munkaerő-piaci részvételt. Ennek fontos feltétele az egész életen át tartó tanulás koncepciójának megvalósítása, különös figyelmet fordítva a munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetű csoportokra.

Nem szabad megfeledkezni arról, hogy a foglalkoztatás és a szociálpolitika területén a szociális partnerek bevonásának jelentős szerepe van. A szociális partnerekkel való együttműködés fejlesztésére a jövőben is kiemelt figyelmet kell fordítani.

Mind az Unió, mind Magyarország szempontjából különös versenyképességi jelentősége van a kutatás-fejlesztés, illetve az energiapolitika kérdésének. Tekintettel arra, hogy az Unió egyik esetben sem rendelkezik megfelelő mélységű közösségi politikával, csupán közösségi intézkedések, programok képezik az uniós szintű fellépés lehetőségeit, ennek a két kérdésnek külön figyelmet szentelünk az új közösségi politikák létrehozásának szükségességéről szóló pontban.

5.4 A polgárok biztonságának erősítése

Az Európai Unió biztonságának erősítése Magyarországnak is alapvető érdeke. Európa egységes globális fellépése a Közös Kül- és Biztonságpolitika (KKBP) és az Európai Biztonság és Védelempolitika (EBVP) keretében elősegíti mind az európai érdekek fokozott képviselését, mind az európai polgárok biztonságának megerősítését, mind pedig a hatékony európai hozzájárulást a globális kihívások, válságok megoldásához. Ehhez szükség van a KKBP és az EBVP együttműködés további elmélyítésére, eszköztárának bővítésére, hatékonyságának növelésére.

Figyelmünket a magyar érdekeknek megfelelően elsősorban térségünkre, a Nyugat-Balkánra és Kelet-Európára kell összpontosítanunk, de teljesítenünk kell a tagságunkból eredő kötelezettségeket az Uniónak a világ messzibb vidékein vállalt feladataiban is.

A bel- és igazságügyi együttműködés területén a tagállamok egységes fellépését a 2004-ben elfogadott, öt évre szóló Hágai Program foglalja keretbe. Tekintettel arra, hogy a Hágai Program 2009-ben lejár, az ezt követő, 2010-től kezdődő időszakra - a német elnökség javaslata szerint - megkezdődött egy újabb program kidolgozása a hármas elnökségi rendszer lehetőségeit kihasználva. A Hágát követő új, többéves bel- és igazságügyi program 2009-ben kerülne elfogadásra. Ezt Magyarország is támogatja, és mint a 2010-2011-es csoportos EU-elnökség tagja jelezte, hogy aktív szerepet kíván vállalni a program előkészítésében.

A globális kihívások erősödésére adott válaszként a III. Pilléres együttműködés folyamatosan fejlődik, dinamizálódik. A Reform Szerződés hatálybalépésével a ma még kormányközi alapokon nyugvó egyeztetési mechanizmust felváltja a minősített többségi eljárás, amely jelentős mértékben hozzájárulhat a tagállamok hatékonyabb,

intenzívebb együttműködésének kialakulásához a Szabadság, Biztonság és Jog térségében.

A balkáni országok tekintetében nyilvánvaló, hogy a csatlakozási folyamat egyik leglényegesebb eleme a bel- és igazságügyi területen történő előrelépés lesz. A balkáni térségben meglévő problémák (szervezett bűnözés, korrupció) jelentős mértékben a régió euroatlanti integrációja ellenében hatnak. E biztonsági kockázatok kezelése nemcsak uniós tagságból eredő kötelezettségünk, hanem saját hangsúlyos nemzetbiztonsági érdekünk is. A balkáni országok integrációs törekvéseinek támogatása során Magyarországnak már most arra kell törekednie, hogy a régióból származó biztonsági kockázatok feltárásával, célzott támogatási programok folytatásával támogatást nyújtson a Balkánnak a fenti kockázatok kezelésében.

Schengeni csatlakozásunkat követően Magyarország határai várhatóan hosszabb ideig az Európai Unió és a schengeni-övezet külső határai lesznek, ami jelentős felelősséggel jár.

Noha a délkeletről és keletről érkező migráció hazánkat eddig elsődlegesen tranzit-országnak érintette, a későbbiekben nagy valószínűséggel cél-országgá válhatunk, s regionális elosztó-központ szerepünket sem lehet figyelmen kívül hagyni. A Magyar Köztársaság érdeke az Európai Unió migrációs politikájának kidolgozásában való aktív részvétel. Magyarország földrajzi elhelyezkedéséből adódóan érdekünk, hogy a migráció témájában az Európai Unió olyan megközelítést alkalmazzon, amely a keleti és délkeleti migrációs útvonalakat is az afrikai és mediterrán útvonalakhoz hasonló prioritásként kezeli.

Környezetünk biztonságának és stabilitásának megőrzéséhez kapcsolódóan az uniós vízümpolitika alakítása során is – a szomszédságpolitika, nemzetpolitika és biztonság közötti egyensúly megteremtésével – eredményes és konstruktív hozzájárulásra kell törekednünk. A schengeni-övezethez történő csatlakozás prioritását nem megkérdőjelezve ezért egy olyan helyzet kezelésére kell felkészülnünk, amikor - egy átmeneti időszakra - ellentét alakul ki egyrészt Magyarország nemzet- és szomszédságpolitikája, másrészt az Unió elvárásai, valamint a térségbeli migrációs kockázatok tagállami megítélése között.

Az európai polgárok biztonsága szempontjából egyre erősödő elvárás a közegészségügyi-járványügyi biztonság magas szintjének garantálása mind az akaratlagos (bioterrorizmus, beleértve a sugárzó és kémiai, valamint biológiai anyagokat), mind az egyéb kockázatoktól való védelem terén. E cél megvalósításának egyik fő eszköze lehet a Nemzetközi Egészségügyi Rendszabályok hazai rendszerbe ültetésének elősegítése.

Nem fordíthatunk hátat azonban a bennünket közvetlenül nem érintő kockázatoknak sem, akkor, amennyiben azok kezelése fontos az unió egésze, illetve az unió működését meghatározó tagállamok számára. Magyarország a világpolitikai szerepet játszó EU tagja, és így, mint a döntéshozók egyikének, a felelőssége is megnőtt a tőlünk sokszor távoli térségek ügyei vonatkozásában. Ez egyúttal betekintést is ad a magyar diplomáciának a nemzeti eszközökkel nem biztosítható információk és kockázatok előre jelzésére, és lehetőséget érdekeinknek az EU segítségével történő érvényesítésére is. Mindez szükségessé teszi, hogy a távolabbi térségek vonatkozásában is megkeressük a magyar érdekek EU-hoz való

kapcsolódásából eredő lehetőségeket, egyúttal pedig felkészüljünk az uniós pozíciók és elvárások megfelelő képviselésére. A magyar külpolitika ma már az Unió és a nemzetközi közösség tagjaként nem csak az ezen szervezetek által nyújtott biztonság „fogyasztója”, hanem annak „termelője” is, és a maga súlyának, adottságainak, lehetőségeinek, teljesítőképességének, adott esetben korlátainak figyelembevételével magának is hozzá kell járulnia az EU, a NATO, EBESZ vagy az ENSZ válságmegelőző vagy válságkezelő akcióihoz.

A fenti célok elérésének szükséges eszközei:

- a belső és külső biztonságot érintő uniós együttműködésekben (bel- és igazságügyi együttműködés, KKBP, EBVP) való magyar részvételhez szükséges képességek és kapacitások kiépítése, fenntartása és aktív magyar részvétel az együttműködésekben;
- a még nem EU-tag szomszédos országokkal való bel- és igazságügyi együttműködés, segítség nyújtása ezen országoknak az európai integrációra történő felkészülésben;
- a BIE, KKBP, EBVP közösségi jellegének és hatékonyságának erősítése;
- a transzatlanti (EU-USA, EU-NATO) együttműködés elmélyítéséhez való magyar hozzájárulás.

5.5 A bővítési folyamat továbbvitele

Magyarországnak alapvető gazdasági, nemzetpolitikai és biztonsági érdekei fűződnek a régió országai és kiemelten szomszédai európai uniós kötődéséhez, gazdasági és politikai integrálódásának előrehaladásához, illetve ennek aktív támogatásához. Az európai érték- és jogrendszerhez való közeledés mozdítja elő a leghatékonyabban a térség stabilitását, gazdasági fejlődését, és a szomszédos országokban élő magyarság jogainak érvényesülését, szülőföldön való boldogulását.

Uniós tagállamként természetesen alapvető érdekünk, hogy a további bővítések ne csökkentsék az Unió koherenciáját, azokra az érték-közösség vállalása, a csatlakozási feltételek maradéktalan teljesítése nyomán kerüljön sor. A kritériumrendszer ismert és adott, az alapos felkészülés és a következetes számonkérés megfelelő garanciát jelent.

Ugyanakkor nyilvánvaló, hogy a most tapasztalható bővítési fáradtság nyomán a csatlakozási folyamat tovább szigorodik. Kiemelt figyelem irányul majd a teljes körű teljesítésre. Szorosabb lesz az összefüggés a politikai reformok előrehaladás és a csatlakozási folyamat üteme között.

Románia és Bulgária csatlakozásával lezárult a mennyiségileg legnagyobb, és alapvető minőségi változásokat hozó ötödik bővítési forduló. Ennek kapcsán további alapvető érdekünk jelentkezik: a forduló lezárulta ne jelentse azt, hogy a Balkán, és kiemelten Szerbia taggá válása (konkrét időhorizont híján) beláthatatlan időre lekerül a napirendről, a hiteles európai perspektíva maradjon biztosított. E tekintetben fontos érdekünk az is, hogy a román-bolgár tagsági illeszkedés minél zavartalanabban menjen végbe, ne okozzon további frusztrációt az Unióban.

Horvátország egyéni teljesítményén alapuló csatlakozásának elősegítése, felkészülésének támogatása fontos feladatunk. Érdekünk, hogy Horvátország mihamarabb csatlakozzon az Európai Unióhoz.

A nyugat-balkáni országok integrációs folyamatának előrehaladása alapvető érdekünk: a térségben a tagságot célzó modernizációs és demokratikus intézkedések hozzájárulnak az egész kontinens stabilitásának megőrzéséhez, gazdasági fellendüléséhez. Egyrészt az uniós fórumokon támogatni kell a felajánlott európai perspektíva kézzelfoghatóvá és hitelessé tételét, másrészt kétoldalú kapcsolatainkat felhasználva elő kell segítenünk a mind teljesebb felkészülési folyamatot

Törökország tárgyalásai hangsúlyozottan nyitott végűek, nem feltétlenül garantálják előre a tagságot. Az ország csatlakozására csak hosszú, bonyolult és szigorú számonkérésen alapuló tárgyalási folyamat nyomán kerülhet sor. A tárgyalási keret kimondja: a tárgyalásokat addig nem lehet lezárni, amíg nem születik megállapodás az Unió 2014-től kezdődő pénzügyi keretéről. Magyarország számára fontos, hogy a törökországi reformok üteme ne lassuljon.

Fontos érdekünk továbbá, hogy az európai perspektíva és az Európai Szomszédsgpolitika közötti választóvonal ne merevedjen meg. Szorgalmazzuk egy köztes, a csatlakozás lehetőségét még fel nem ajánló, de a szomszédsgpolitikai kereteknél szorosabb kötődést és elkötelezettséget jelentő köztes jogi státusz kialakítását, különösen Ukrajna számára.

A bővítési folyamat továbbvitele érdekében minden támogatást megadunk szomszédaink integrációs felkészüléséhez. Ezt a célt is szolgálja szakértői szinten a twinning lehetőségeinek kihasználása; illetve politikai síkon az eddig megrendezett közös kormányülések, amelyek gyakorlatát a jövőben is folytatni kívánjuk. Másrésztől együttműködünk azokkal a tagállamokkal, amelyek kiállnak az Unió nyitottságának megőrzése mellett.

5.6 Polgárközeli Unió megteremtése

Az Unió szintjén a polgárok bizalma elengedhetetlen az európai építkezés továbbviteléhez. Ennek alapja, hogy folyamatos párbeszéd jöjjön létre a polgárokkal, és Európa képes legyen érdemi választ adni az őket foglalkoztató kérdésekre, aggodalmakra. Fontos elem, hogy az Unió keretében elért eredményeket, a meghozott intézkedéseket a polgárok számára hatékonyabban és érthetőbben kell kommunikálni.

A Bizottság és a tagállamok is felismerték a „bizalmi szakadék” áthidalásának kiemelt jelentőségét, és az Unió jövőjéről 2005 nyarán elindított gondolkodási időszak keretében mind közösségi, mind nemzeti szinten megtették az első lépéseket. Érdekünk, hogy ezt a folyamatot továbbvigyük.

Széles társadalmi támogatás nélkül hosszú távon Magyarország nem tudja megvalósítani Európa-politikai célkitűzéseit. Ennek alapja, hogy fenntartsuk az Európa-politika alapkérdéseiben a parlamenti pártok között meglévő konszenzust.

Folytatni kívánjuk továbbá a polgárokkal való párbeszéd elmélyítését, építve a korábbi időszak eredményeire.

Ezen túlmenően fontos további szempont a szubszidiaritás elvének alkalmazása, amely az uniós döntéshozatali eljárásokban minden uniós intézmény kötelessége, hiszen valamennyi jogalkotási tervezet esetében indokolniuk kell, hogy miért van szükség az adott kérdés európai szintű szabályozására. A szubszidiaritás elvének gyakorlati alkalmazása teljes mértékben összeforrott a nemzeti parlamentek ellenőrzési szerepével, melynek erősítése jelentheti a szubszidiaritás elvének hatékonyabb alkalmazását. A nemzeti parlamentek ugyanis a közösségi jogszabálytervezeteket az Európai Bizottságtól közvetlenül megkapják, és elvégezhetik azok szubszidiaritás szempontú vizsgálatát, majd az ezzel kapcsolatos állásponjtjukat a kormányukon keresztül közvetíthetik.

Annak érdekében, hogy az uniós polgárok és vállalatok teljes mértékben ki tudják használni az Unióban rejlő lehetőségeket, szükség van a belső piac még meglévő akadályainak lebontására. A gazdasági integrációnak a szolidaritás elvének tiszteletben tartásával kell történnie. Európának figyelemmel kell lennie a társadalmi változásokra, és ezekre hosszú távú válaszokat kell találnia. Az Európai Bizottság által 2006. május 10-én elfogadott politikai menetrend alapvető célkitűzése a szociális jogok, a munkajog védelme, a munkanélküliség elleni küzdelem. Az európai szolidaritási politikának és programoknak biztosítaniuk kell az uniós polgárok számára a magasabb életszínvonalat és lehetőségeik növelését. A szolidaritást nemcsak a demográfiai, hanem a környezetvédelmi kihívásokra tekintettel is ki kell terjeszteni.

Folytatni kívánjuk a polgárokkal való párbeszéd elmélyítése érdekében kidolgozott „Beszélgessünk Európáról!” - akciótervet, építve az első időszak eredményeire.

5.7 Az uniós politikák reformja

Az uniós politikák reformciklusa általában több tényezőtől függ: a közös finanszírozást feltételező politikák felülvizsgálata leginkább a közös költségvetés többéves tervezési keretéhez, a pénzügyi perspektívához igazodik; a többi uniós politika pedig az integráció mélyítésével változik, vagy (pl. a kereskedelempolitika esetében) külső tényezők alakulásának függvénye. Az előbbi csoportba tartozó politikák Magyarország gazdasági felzárkózása, versenyképessége, szomszédságpolitikája szempontjából különös figyelmet élvező közösségi politikák. Ezek közül is a legnagyobb költségvetési támogatást igénylő két politika, a kohéziós politika és a Közös Agrárpolitika politika kerül a közös politikák felülvizsgálatának középpontjába.

A kohéziós politika esetében hosszú távon érvényesíteni kell azt a szempontot, hogy a közös költségvetés kiadási oldalának meghatározásakor a felzárkózást segítő kohéziós politika az Unió egészének versenyképességét szolgálja, így az prioritást kell, hogy élvezzen. A kohéziós politika enyhíti a gazdasági és strukturális problémákat, segít a munkahelyteremtésben, elősegíti a belső piac kiteljesedéséhez és a vállalkozások versenyképességéhez elengedhetetlen infrastruktúra létrejöttét.

Mindezen területek támogatása a 2007-2013-as időszakra készített Új Magyarország Fejlesztési Terv céljai között szerepel.

A kohéziós politikának a 2007-13 közötti költségvetési időszakra elfogadott közösségi stratégiai céljai Magyarország érdekeivel összhangban vannak, azok érvényesülését aktívan szükséges elősegítenünk. A pénzügyi keretek 2008-2009. évi felülvizsgálata során érdekünk, hogy a kohéziós politika céljainak teljesüléséhez szükséges közösségi források a költségvetésben továbbra is rendelkezésre álljanak.

A 2013 utáni költségvetési időszak tervezésekor alapvető cél a kohéziós politika közösségi jellegének hosszú távú megőrzése, a felzárkózáshoz szükséges uniós források több költségvetési időszakon keresztül történő biztosításának elérése. Ezt a hosszú távú célt szolgálja a 2007-13 közötti időszakban rendelkezésre álló strukturális és kohéziós támogatások teljes és hatékony felhasználása. Ehhez a kormányzati és nem kormányzati szervezetek összefogása is szükséges, beleértve a magyar régiók brüsszeli jelenlétét is.

A közös agrárpolitika (KAP) esetében megfigyelhető az a törekvés, hogy a közösségi források elosztásában a hangsúly a mindenki által szabadon elérhető piaci támogatásokról a tagállami szinten meghatározott keretek szerinti közvetlen és vidékfejlesztési támogatásokra helyeződjön át, amelyek felhasználása a helyi sajátosságokat figyelembevevő, eltérő szabályok szerint történhet. Ez körvonalazódik az egyes folyamatban levő ágazati (szőlő-bor, zöldség-gyümölcs) reformok esetében is.

A fentiek ugyanannak a szélesebb folyamatnak a részei: a KAP esetében – a szubszidiaritás elvére hivatkozva – egyes vonatkozásokban megjelennek egy nemzeti politika jellemzői. Ennek előnye, hogy a közösségi források sokkal rugalmasabban, a nemzeti érdekek szempontjából megfelelőbben kerülhetnek szétosztásra – természetesen az EU és a tagállamok által jóváhagyott „menürendszer” alapján. Mindezen előnyök mellett azonban nem szabad figyelmen kívül hagyni azt a tényt sem, hogy a nettó befizető tagállamok a jelenleginél is nagyobb nyomattal szorgalmazzák a közösségi agrár-támogatási rendszer radikális szűkítését, illetve a nemzeti társfinanszírozás elvének a közvetlen támogatásokra történő kiterjesztését. Ezek a törekvéseknek kétségtelenül kedvezőtlenül érintik Magyarország pozícióját. Amennyiben a politika a társfinanszírozás (vagy szélsőséges esetben a tisztán nemzeti finanszírozás) irányába mozdulna el, akkor Magyarország valószínűleg nem tudna lépést tartani a gazdagabb tagállamokkal. A társfinanszírozás, vagy különösen az agrárpolitika tagállami hatáskörbe vétel nem érdeke Magyarországnak.

A fentiek alapján fontos meghatározni, hogy Magyarországnak mi a rövid-, közép- és hosszú távú érdeke; egyáltalán tudja-e és ha igen, milyen mértékig tudja a költségvetési indíttatású közösségi támogatáscsökkentési törekvéseket elfogadni, vagy enyhíteni. A KAP 2008-as felülvizsgálatával összefüggésben meg kell határozni, hogy Magyarország milyen KAP fenntartásában, illetve kialakításában érdekelt, s ennek a régi/új KAP-nak mi lesz a viszonya más politikákhoz, így például a kereskedelempolitikához, a környezetvédelemhez, vagy a szociálpolitikához.

Látszólag az a kérdés, hogy nemzeti érdekeket érvényesítsünk-e vagy uniós érdekeket, mivel a nemzeti érdekek érvényesítésének útja a renacionalizáció, s az uniós érdekeké – összhangban a Római Szerződés 33. cikkével – a jelenlegi KAP megőrzése. Valójában azonban a jelenlegi támogatások - tagállamok és termelők közti - elosztási arányának megváltoztatásáról van szó. Ha hosszútávon vizsgáljuk meg a kérdést, akkor a KAP felülvizsgálata és új alapokra helyezése mind tagállami, mind uniós szempontból várhatóan megkerülhetetlen.

A jelenlegi KAP pénzügyi szempontból kedvező Magyarország számára, segítségével jelentős közösségi forrásokhoz jutunk. Az uniós támogatás azonban elsősorban a hazai átlagnál versenyképesebb, sok esetben a közösségi támogatás nélkül is nyereséges nagyüzemi szántóföldi növénytermesztésnek jut. Magyarországon a növénytermesztés messze felülmúlja az állattenyésztést, s ebből következően jelentősen nagyobb összegekkel részesülünk az uniós forrásokból, mint egy kiegyensúlyozottabb szerkezetű agrárgazdaság.

Mindezen szempontokat figyelembe véve szükséges kidolgozni, hogy Magyarország milyen álláspontot foglaljon el a KAP felülvizsgálati vitájában, és céljainkat milyen módon, milyen eszközökkel érjük el, figyelemmel az Új Magyarország Vidékfejlesztési Programra is.

5.8 Új közös politikák igénye

Az Unió folyamatosan szembesül külső és belső kihívásokkal: gazdasági-kereskedelmi versenyfutás a globális piacon, a kutatás-fejlesztési verseny élesedése, külső és belső biztonsági fenyegetések megjelenése, energia-ellátási függőség, legális és illegális migráció, idősödő társadalom, munkaerő-piaci feszültségek, egyes hagyományos társadalmi mechanizmusok válságközeli állapota, stb. Az Unió eszköztára meglehetősen korlátozott ahhoz, hogy ezekre az új kihívásokra közösségi szinten képes legyen választ adni. Ennek tükrében szükséges megvizsgálni azt, hogy milyen lehetőség van új közösségi politikák létrehozására.

Az Unió előtt álló új feladatok közül - egyebek mellett - két olyan terület jelölhető meg, ahol szükség lehet, és lehetőség nyílhat új közösségi politikák elindítására, illetve továbbfejlesztésére: az energiapolitika és az innovációs politika.

A 2007. március 8-9-i Európai Tanács elfogadta az EU 2007-2009 közötti energiapolitikai cselekvési tervét, amely jelentős lépés az energiapolitika közösségi jellegének erősítése, távlatban a közösségi politika létrehozása irányában. Az erőteljesebb közösségi jelleg lényegesen hozzájárulna ellátásbiztonságunk javításához, elősegítené a beszerzési források diverzifikálását, az infrastruktúra fejlesztését és hatékonyabb működtetését.

Magyarország különösen érintett az Unió hatékony és biztonságos energiaellátása megteremtésében, az ország importfüggősége igen jelentős. Ezért elemi érdekünk a közös energiapolitika létrehozásának keretében a hálózati kapcsolatok fejlesztése, azok közösségi finanszírozási lehetőségeinek megvizsgálása, az erőforrás-hatékonyság biztosítása, a megújuló energiák használatának ösztönzése, s az

ökohatékony innovációt és környezettechnológiát elősegítő intézkedések megvalósítása.

Ennek keretében érdekünk a közös energetikai külpolitika mielőbbi kialakítása és érvényesítése. Hasonlóan fontos számunkra az egységes uniós belső energiapiac létrehozása, továbbá az éghajlatváltozás elleni küzdelem. A hazai tennivalók között kiemelt feladatként jelentkezik

- a hosszú távú hazai energiastratégia kidolgozása és elfogadása 2007-ben;
- a hazai energiapiac közösségi szabályozásnak megfelelő teljes liberalizációja;
- az éghajlatváltozás elleni küzdelemmel kapcsolatos kötelezettségeink teljesítése, és a nemzeti éghajlatváltozási stratégia létrehozása.

Az innováció kiemelt fontosságú eleme a versenyképesség növelésének. Mindennek elősegítésére közös kutatási-fejlesztési politika létrehozására lenne szükség, a keretprogramok rendszere ma már nem elégséges a globális verseny támasztotta kihívásoknak történő megfelelésre. Ennek érdekében egyrészt közös innovációs politikára lenne szükség, másrészt tovább kell növelni a kutatás-fejlesztési ráfordításokat, úgy tagállami, mint közösségi szinten.

A közös innovációs politika célkitűzései között szerepelnie kellene többek között az innovatív termékek piaca megteremtésének, a kutatói mobilitás elősegítésének, az oktatás-kutatás-felhasználás együttműködés elősegítésének, az Európai Technológiai Intézet létrehozásának, a technológiai platformok elterjedésének, az iparjogvédelem közösségi szabályozásának, az innováció-finanszírozás új eszközeinek, a kis- és közepes vállalkozások anyagi támogatásának.

Az innovációs teljesítmény javulását – különösen a kis- és középvállalkozások körében – elő kell segíteni. Javítani kell a közösségi politikák közötti együttműködést, valamint szükség van a tagállamok közötti transznacionális együttműködés fokozására is. A transznacionális együttműködés, valamint a nemzeti és regionális erőfeszítések közötti együttműködés javítása az európai kutatási és innovációs képesség jobb kiaknázásának kulcsa. Többféle eszköz felhasználásával (így például többek között az Európai Beruházási Bankcsoporttal való együttműködés révén) növelni kell a vállalkozások lehetőségeit a pénzügyi eszközökhöz való hozzáférést illetően.

Az innovációs politika létrejöttét elősegíti az európai Bizottság innovációs cselekvési programja, amelynek többek között célja olyan átfogó európai innovációs stratégia előkészítése, amely a szellemi természetű beruházásokat kézzelfogható termékeké és szolgáltatásokká alakítja. Ezzel összefüggésben legalább akkora figyelmet kell fordítani a nem technológiai innovációra, mint a technológiáira.

5.9 A közös célokhoz szükséges eszközök biztosítása: a közös költségvetés

Az Európai Bizottság 2008-2009 folyamán tesz javaslatot a közösségi költségvetés szerkezetének reformjára, ami egyben a közös politikákra, a költségvetés bevételi és kiadási oldalának minden elemére kiterjed. Magyarországnak tehát 2008-ra világos elképzelésekkel és célokkal kell rendelkeznie annak érdekében, hogy sikeresen részt

tudjon venni a közösségi politikák reformjának vitájában, amelynek eredményeképpen 2013-tól minden várakozás szerint egy átalakuló költségvetés és egy ennek megfelelően megújuló közösségi politika-rendszer lép érvénybe.

Magyarország alapvető érdeke, hogy a 2008-2009-ben meginduló vitákban érdekeit érvényre juttassa azzal a céllal, hogy a 2014-ben kezdődő pénzügyi perspektíva során a 2007-2013 közötti időszakra vonatkozó pénzügyi perspektívában biztosított közösségi támogatásokkal összemérhető nagyságú forrásokat biztosítson Magyarország számára.

A 2013 utáni pénzügyi keretek kialakítása során el kell érni, hogy a közösségi politikák meghatározó szerephez jussanak, hasonlóan az 1999-et megelőző időszakhoz. Ehhez szükség van a közös politikák elemzésére, mind a kibővült Unió, mind az előttünk álló új kihívások (versenyképesség, új szomszédsági politika, migráció, stb.) szempontjából. Ennek során az alapszerződésekből következő és a tagállamok által közösen osztott értékeket szolgáló politikák megőrzése mellett fel kell tárnunk azokat az új területeket, amelyek a közös költségvetés beavatkozását igénylik. Mindezt a költségvetési fegyelem tiszteletben tartásával kell elérni, a költségvetési fegyelem olyan értelmezésével, miszerint az uniós költségvetésnek a közös célokat kell szolgálnia az európai hozzáadott érték erejéig.

A költségvetési viták során alapvető probléma, hogy a tagállamok álláspontját nettó pozíciójuk motiválja. Amíg ez így marad, addig aligha van mód arra, hogy a közös célok és politikák határozzák meg a költségvetést. A 2008-2009-es felülvizsgálat során törekedni kell a saját források rendszerének átalakítására úgy, hogy egyszerűbb, kivételektől mentes, a gazdasági teherviselő képesség szempontját jobban érvényesítő szerkezet jöjjön létre.

A költségvetési felülvizsgálat kulcskérdése a közös mezőgazdasági politika és a brit visszatérítés ellentmondásainak egyidejű feloldása lehet. A KAP fontos piacsabályozó szerepet tölt be. Egy radikális reform esetén figyelemmel kell lenni arra, hogy ma a tagállamok mozgástere rendkívül szűk, ennek tágítása azonban nem vezethet tagállamonként eltérő piacsabályozó politikához. A felülvizsgálat tárgyát a termelői kifizetések és a vidékfejlesztés közötti arányok megváltoztatása jelentheti. Figyelemmel kell lenni azonban arra, hogy az új tagállamok tízéves átmeneti időszaka alatt bármilyen változtatás az átmeneti időszak lerövidítésének igényét veti fel. Reálisan 2013 után érvényesülő reformokkal lehet számolni.

A brit visszatérítés ma már idejétmúlt. Alapvetően megváltoztak a költségvetési viszonyok az Egyesült Királyságnak az EGK-hoz történt csatlakozása óta. Különösen fontos eredmény, hogy a 2005. decemberi csúcstalálkozón megállapodás született a brit visszatérítés fokozatos korlátozásáról. Ezt a folyamatot 2013 után folytatni szükséges, az egyedi elbánás megszüntetéséig.

5.10 Nemzetpolitikai célok érvényesítése

A Kormány – a 2005. évi előkészítést követően – 2006-ban megkezdte a megújult nemzetpolitika megvalósítását. A nemzetpolitika megújítását – egyebek mellett – a megváltozott külső és belső körülmények indokolták. Magyarország, Szlovákia,

Szlovénia 2004-től csatlakozott az Európai Unióhoz, Románia pedig 2007-től tagállammá vált. Így 2007. január 1-jétől a korábban határokkal elválasztott magyarság 95%-a az EU területén, ugyanazon politikai, gazdasági keretek között él, így a kisebbségpolitika új dimenzióba került. Az uniós tagság új feltételeket, kihívásokat teremt, miközben nem szűntek meg a régóta meglévő társadalmi, gazdasági, szociális problémák. Az új kihívások újfajta válaszokat, az egyes szomszéd országokban jelentkező problémák pedig differenciált megközelítést igényelnek. Kiemelt figyelmet kell fordítani az Európai Unióhoz a közel jövőben nem csatlakozó Kárpátalja, Vajdaság magyarlakta területeire, és a korábbiaknál jobban kell erősíteni kapcsolatainkat a Kárpát-medencén kívüli magyarsággal.

Az európai integráció folyamata történelmi esélyt kínál a magyar nemzet felemelkedésére, európai keretekben történő újraegyesítésére. Az Unió tagjaként Magyarország alapvető célja annak támogatása, hogy hosszabb távon az egész kárpát-medencei magyarság legyen része az Európai Uniónak, és ezzel váljon részesévé az unió állampolgárainak járó jogbiztonságnak és prosperitásnak. Ennek érdekében szorgalmazzuk minden szomszédos ország EU-taggá válását. Ez az integráció azonban az egyes országok esetében időben jelentős különbségekkel valósulhat csak meg (Szerbia), ennek perspektívája adott esetben ma még be sem látható (Ukrajna).

Az uniós tagsággal olyan új lehetőségek teremthetők, illetve teremthetők meg a határon túli magyarok jog- és érdekérvényesítésére, valamint az anyaországgal való, akadálymentes kapcsolattartásra, amelyekkel azok korábban nem rendelkeztek. Az uniós tagság azonban nem tekinthető „mindent megoldó csodaszernek”. A nemzeti identitás tartós megőrzéséhez ez esetekben is szükség van az anyaország további támogatására.

A nemzetpolitikai megújításával a korábbi szemléletmódot felváltja a közös és kölcsönös felelősségvállalás, együttműködés. Az egyenlőtlenségeket az eddigiekben nem csökkentő támogatások helyett az új magyarságpolitika két pillérre - az identitás-megőrzésre koncentráló normatív támogatáspolitikára és a versenyképességet, a gazdasági-társadalmi előrehaladást szolgáló fejlesztéspolitikára – támaszkodik. Mindezzel a Kormány elő kívánja segíteni a szomszédos országokban élő magyar közösségek európai keretekben való felzárkózását és modernizációját.

A magyarok lakta kárpát-medencei térség modernizációs pályára állítását támogató, a szomszédos országokkal egyeztetett fejlesztéspolitika közös térség-, infrastruktúra- és intézményfejlesztési, valamint gazdaságélénkítő programok megvalósítását tűzi ki célul. A fejlesztéspolitikát a Kormány más ágazati politikákkal összhangban, szakmapolitikai feladatként kezeli. A cél a korábbi támogatásfüggőség helyett a „helyzetbe hozás”, a valódi hátrányok, a társadalmi, gazdasági, regionális egyenlőtlenségek felszámolása. A fejlesztéspolitika alapvető pénzügyi eszközeit a térség országai számára 2007 és 2013 között rendelkezésre álló uniós források és a hozzájuk rendelt hazai társfinanszírozás jelenti. Ebből kiindulva a Kormány kiemelt célja, hogy az uniós költségvetésből megfelelő források jussanak a térségfejlesztésre.

A magyar Kormány ezért az Európai Unión belül, a nemzetközi szervezetekben és a kétoldalú kapcsolatok keretében is fellép az emberi és kisebbségi jogok kiszélesítéséért és elmélyítéséért, az uniós normák megteremtéséért. Látni kell ugyanis, hogy ezen jogok nem általánosan elfogadottak még az Unión belül sem, több tagország – sajátos történelmi helyzete, hagyományai okán – nem támogatja egyöntetűen e jogokat, mások szkeptikusan vagy közömbösen viseltetnek irántuk. Kiemelt diplomáciai feladat ezért a hatékony érvelés, az ezzel kapcsolatos európai és nemzetközi kodifikációs munka előmozdítása. Lehetőségeink a Nyugat-Balkán esetében a legszélesebbek, ahol a kisebbségi jogok biztosítása a koppenhágai kritériumok révén már ma is a csatlakozás elengedhetetlen és megerősített feltételét képezik.

Másik feladatunk a már kodifikált emberi, polgári és kisebbségi jogok érvényesülésének elősegítése is. Jogsértések esetén szükséges azok szóvá tétele az európai fórumokon, és annak elérése, hogy az Unió intézményei hatékonyan gondoskodjanak ezek betartásának ellenőrzéséről és szükség esetén betartatásáról a tagállamokban is. Ennek elérésében a Kormány mellett fontos feladat jut az attól különböző eszközrendszerrel rendelkező magyar európai parlamenti képviselőknek is. Az erre irányuló magyar uniós politika hitelét a kisebbségi jogokra vonatkozó pozitív magyar hazai politika, a következetesség és arányosság és a gyakorlat erősítheti a legjobban.

A még nem EU-tag szomszédos országokban élő magyarság európai integrációjának elősegítésére az Unión belüli politika a bővítés folytatását és a keleti szomszédsági politika elmélyítését feltételezi. Nemzetpolitikai szempontból elsősorban Szerbia európai perspektívájának fenntartását szükséges erősíteni. Ukrajna esetében, amely jelenleg nem rendelkezik az uniós tagság perspektívájával, a magyar külpolitikának arra kell törekednie, hogy az EU ne zárja ki Ukrajna tagsági perspektíváját, illetve a szomszédságpolitika megújításával folyamatosan mélyüljön el az ukrán-EU együttműködés, folytatódjon az ország felkészülése és közeledése az Unióhoz. Támogatnunk szükséges az Unió és ezen országok lakossága, s ezáltal az anyaországi és a vajdasági, valamint a kárpátaljai magyarság kapcsolattartásának elősegítését, a határon átnyúló, a gazdasági együttműködés és a civil társadalom fejlődését. Ezzel egy időben azonban, rövidesen biztosítanunk kell a schengeni határaink biztonságát is. Schengeni csatlakozásunkkal párhuzamosan megszűnik a vízumdíj-mentesség Szerbia és Ukrajna viszonylatában. A határon túli magyarsággal történő akadálytalan kapcsolattartás érdekében kiemelt célunk, feladatunk, hogy a közösségi vízümpolitika eszközeivel összhangban a lehetséges legszélesebb kedvezményeket biztosítsuk Szerbia és Ukrajna számára.

A nemzetpolitikai céljaink érvényesítésének lehetséges eszközei tehát a következők:

- az Unió értékei között a kisebbségek tekintetében megfogalmazott eredmények megőrzése, a kisebbségi jogok uniós szintű védelme mind az Unió intézményei, mind a tagállamok által az uniós normák alkalmazása tekintetében;
- a tagság után még fennmaradt átmeneti korlátozások (pl. határellenőrzés) minél hamarabbi lebontása a szomszédos EU tagországokkal;
- az uniós tagországok meggyőzése a bővítési folyamat fenntartásának és a szomszédságpolitika elmélyítésének szükségességéről; a kisebbségi jogok betartatásának számonkérésére az aspiráns országokban;

- a kisebbségi jogbiztonság Uniós értelmezésének elmélyítése, kiterjesztése az aspiráns országokban, a horizontális megközelítés és monitoring erősítése (demokrácia, jogállamiság, gazdaság), a kisebbségi jogok terén elvárt normák és monitoring további erősítése;
- hatékony fellépés a térségfejlesztésre és a határon átnyúló programokra biztosított források bővítéséért, a térségfejlesztési célok uniós támogatásáért.

5.11 A 2011. évi magyar uniós elnökségi felkészülés

Az Európai Unió Tanácsában a tagállamok előre meghatározott rotációs rendben látják el a soros elnökséget. A Tanács 2005. decemberi határozatában¹ rendelkezik a 2007-2018 közötti sorrendről, melynek értelmében Magyarország 2010-2011 folyamán a spanyol-belga-magyar csoport tagjaként 2011 első felében fogja elnökölni a tanácsi formációkat. Az EU elnökségre történő felkészülés jelentős kihívást jelent az egész magyar közigazgatás számára, különösen annak fényében, hogy hazánk esetében első alkalommal kerül erre sor.

A Spanyolországgal és Belgiummal közösen alkotott „trió” számos szempontból ideálisnak tekinthető: a hármas csoportot egyrészt egy alapító tagállam, továbbá egy régebben, és egy újonnan csatlakozott tagállam alkotja, mely egyben megfelelő egyensúlyt biztosít a különböző tagállami szempontok megjelenítésében. (Ehhez hozzájárul továbbá a tagállamok különböző földrajzi elhelyezkedése is.) Másrésztől mindhárom tagállam aktív szerepet játszik az Unión belül, és alapvetően abban érdekelt, hogy tovább folytatódjon az európai integráció folyamata az egység megszilárdítása mellett.

A három tagállam szoros együttműködése révén jó esély nyílik arra, hogy a 2010-2011-es időszakban érdemi előrehaladás következzen be az uniós politikák továbbfejlesztésében, különösen figyelembe véve a potenciálisan felmerülő témákat (a felülvizsgálati klauzula, illetve ezzel összefüggésben a 2013 utáni pénzügyi perspektíva; a lisszaboni folyamat harmadik felülvizsgálata; az újabb hágai program végrehajtása; a bővítési folyamat előmozdítása; a 2004-ben csatlakozott tagállamok átmeneti mentességeinek kifutása, stb.).

Az elnökségi funkció Magyarország unión belüli megítélésének javításán túl hozzájárulhat ahhoz is, hogy hazánk befejezze az intézményes integrációt, azaz ténylegesen bekerüljön az uniós döntés-előkészítési és döntéshozatali folyamatok centrumába, és megszerezze azt a tudást és gyakorlatot, amely nélkül nem lehetséges maximálisan kihasználni az uniós tagság nyújtotta lehetőségeket és előnyöket. A 2011 első felében sorra kerülő magyar EU-elnökségi feladatok sikeres ellátása céljából a Külügyminisztérium koordinálásával 2006-ban megkezdődött a magyar közigazgatás felkészítése és képzése.

Az elnökségi felkészülési feladatok ütemezése szakaszokra osztható, az alábbiak szerint:

¹ A Tanács határozata a Tanács elnöki tisztsége betöltési sorrendjének meghatározásáról ([2005/902/EK](#))

- EU-elnökség Bizottság létrehozása a miniszterelnök vezetésével, 2007. júniusában;
- az emberi erőforrás igények indikatív felmérése 2007. őszéig;
- képzési terv elkészítése 2007 végéig, majd a képzési programok megindítása 2008-ban;
- az elnökségi prioritások meghatározása 2008. április végéig;
- az elnökségi feladatok lebonyolításával összefüggő, azok ütemezését meghatározó feladatok pontosítása; illetve az elnökségi struktúra véglegesítése 2009 tavaszán.

Mindezekről a kérdésekről a Kormány folyamatosan tájékoztatni kívánja az Országgyűlést, annak érdekében, hogy az elnökségi feladatok ellátása nemzeti konszenzus alapján történjen meg.

Budapest, 2007. augusztus 1.